

5e Conferentie “Het Begrip Tweektaligheid” **Onderwijs in de moedertaal: recht van het kind?**

Verslag 5 Conferentie Tweektaligheid, Stichting Kreda

De 5e conferentie **Het Begrip Tweektaligheid** vond plaats op 21 november 2018 in Den Haag.

Aanleiding

De dag ervoor was de Internationale Dag van Kinderrechten.

Het 25-jarig bestaan van het Internationaal Verdrag inzake Kinderrechten was de aanleiding om in november 2014 de 1^e conferentie met als titel *Het Begrip Tweektaligheid* te organiseren.

Het Verdrag inzake Kinderrechten noemt het recht van het kind op de eigen taal in 6 artikelen. Helaas wordt dit recht niet altijd gerespecteerd.

De status van de taal heeft er invloed op. In het geval van bijvoorbeeld de Poolse taal, worden kinderen, hun ouders, en docenten met moeilijke keuzes geconfronteerd. Onze jaarlijkse conferentie is de plek om daarover met elkaar in gesprek te gaan. De moedertaal is belangrijk voor de eigen identiteit van migrantenkinderen. Maar de taal staat niet op zichzelf.

Tijdens onze conferenties besteedden we aandacht aan passend onderwijs, ouderbetrokkenheid, culturele overeenkomsten en verschillen, opvoeding en taalonderwijs.

Thema

Het thema van de 5e Conferentie was *Onderwijs in de moedertaal: recht van het kind?* Gezien de actualiteit en de veelomvattendheid probeerden we dit onderwerp vanuit verschillende perspectieven te bekijken; door de ogen van de kinderen, de ouders en de leraren, en door de ogen van organisaties, die zich richten op onderwijs in de moedertaal.

Deelnemers

Tot de ruim honderd deelnemers hoorden docenten en professionals, leerlingen en ouders, vertegenwoordigers van verschillende migrantenorganisaties, die ook met het onderwijs in de moedertaal bezig zijn.

Het was een interessante culturele ontmoeting!

Organisatie

Zoals de afgelopen jaren lag de organisatie van de conferentie in handen van Stichting Kreda in samenwerking met de Poolse School SPK, de Poolse Ambassade en het Hofstad Lyceum.

Lustrum

Deze 5e Conferentie was een extra speciale gelegenheid.

Wij hebben gevierd, dat deze Conferentie, die voor de 5e keer grotendeels door vrijwilligers uit de Poolse doelgroep werd georganiseerd, een groot succes is gebleken. In dit jubileumjaar sloten we af met een warm Pools buffet.

Tientallen enthousiaste mensen hebben aan de vijf jaar conferenties bijgedragen en samen een bijdrage geleverd aan het respecteren van de rechten van migrantenkinderen. De 4 samenwerkingspartners met ruim 20 gastsprekers en 25 waardevolle bijdragen, de tientallen toegewijde collega's, onder wie docenten, coördinatoren, mentoren en vrijwilligers van de SPK en Kreda, en technici van het Hofstad Lyceum, en de Poolse consuls zullen niet worden vergeten.

Programma

De middag werd geleid door Valeska de Bruijne- Hintzen, secretaris van Stichting Kreda, redacteur en vertaler van o.a. van *Hoe houd je van een kind* van Janusz Korczak.

Het programma omvatte de volgende onderdelen:

- **Welkomwoord door de organisatoren, Kreda, SPK en het Hofstad Lyceum**
- **Stand van zaken m.b.t. het Nederlandse onderwijs in het buitenland**

Alinda de Beus, bestuurlijk adviseur bij Stichting Nederlands Onderwijs in het Buitenland (NOB) en ambtelijk secretaris van de Dutch International Primary Schools.

- **Wie luistert er naar een kind? Het recht van het kind op zijn eigen schoolcarrière en de moedertaal**

Arie de Bruin, voorzitter van de Korczakstichting, schrijver, docent en trainer, met veel ervaring in schoolbesturen binnen het primair onderwijs; betrokken bij educatieve projecten in Nederland en in het buitenland (Malawi).

- **"Kreda on tour". Onderlinge verwachtingen hoeven niet in het zwarte gat te verdwijnen. Hoe leerlingen, ouders en leraren in een multiculturele setting kunnen communiceren.**

Bespreking van een eerder door Stichting Kreda uitgevoerd onderzoek en een interview met Poolse ouders en leerlingen met vragen uit de zaal.

- **Onderwijs in de moedertaal: recht van het kind?**

Tafelgesprekken met vertegenwoordigers van Nederlandse, Poolse, Roemeense, Turkse, enz. scholen en organisaties in Nederland.

Interessante punten uit de bijdragen van de sprekers

Volgens de rector van het Hofstad lyceum, de heer Grundeken, past deze conferentie heel goed bij het Hofstad Lyceum, dat inmiddels een Unesco-school is geworden. De school heeft veel leerlingen van buitenlandse afkomst. In het gebouw bevinden zich een Poolse en een Chinese school. De leerlingen van het Hofstad lyceum voeren internationale projecten uit.

In haar presentatie heeft Alinda de Beus van Stichting NOB ons verteld, dat er een sterke lobby nodig is om de Nederlandse regering te overtuigen, dat ze Nederlandse scholen in het buitenland moet blijven ondersteunen. Daarnaast heeft ze overeenkomsten met andere talen getrokken, die een lagere status hebben, ook het Nederlands zou niet zo populair zijn. De scholen van Stichting NOB bereiken niet alle Nederlandse kinderen in het buitenland met hun aanbod van educatie in taal en cultuur.

De presentatie van Arie de Bruijn, de voorzitter van Korczak Stichting, hebben veel deelnemers als zeer inspirerend ervaren. Hij sprak o.a. over het recht van het kind op de moedertaal en over het recht van het kind om als gelijkwaardig mens te worden beschouwd.

Interessante punten uit de live interviews met leerlingen en ouders

In het onderdeel Kreda on tour, heeft Nico Hemelaar van Sesam Academie, interviews gehouden met vier Poolse tieners en vier Poolse ouders. De leerlingen vonden, dat ze door de taalbarrière op een lager niveau op school werden ingedeeld. De ouders spraken over de moeizame communicatie met school. De opmerkingen van de zaal gingen over de

voorbereiding van de kinderen en ouders voordat ze emigreren en het aanbieden van non-verbale IQ tests om het leercapaciteit beter te kunnen bepalen.

Xanne Mensinga die bij de interviews assisteerde, viel het volgende op:

“Ten eerste blijkt er toch best wat ongenoegen te zijn over de communicatie tussen Nederlandse docenten en ouders van kinderen van Poolse afkomst. Ik denk dat in zulke situaties leerkrachten ingelicht kunnen worden over wat de beste manier is om te communiceren met niet-Nederlandse ouders; dus meer informatie over interculturele communicatie. Ik denk dat dat al veel wrijving kan wegnemen. Verder, lijkt het me goed om een Poolse IQ-test af te nemen, naast een Nederlandse IQ-test, en daarmee te beoordelen in hoeverre de taalbarrière meespeelt. Belangrijk is, dat het nut van het leren van de Nederlandse taal wordt overgebracht aan de kinderen en hun ouders! Niet om ze te verplichten, maar zo dat zij begrijpen dat het in hun eigen belang is. Ik denk dat het belangrijk is, dat beide perspectieven belicht worden: het perspectief van Poolse ouders en kinderen en dat van het Nederlandse systeem en de docenten.”

Interessante punten van de deelnemers aan tafelgesprekken

Tijdens de tafelgesprekken werden de deelnemers in vier groepen ingedeeld, elke groep met een gespreksleider en een opdracht om adviezen voor de anderstalige leerlingen, ouders en leerkrachten te formuleren met betrekking tot

De rechten van het kind thuis en op school, ouderbetrokkenheid bij de school, mobiliteit en meertaligheid in het onderwijs, onderwijsondersteuning buiten school. De gespreksleiders waren: Nico Hemelaar (Sesam Academie), Eliza van Peppen (Amsterdam Romanian School), Kasia Wallusch (Kreda), Alinda de Beus (Stichting NOB), Bożena Kopczynska (Pools Centrum Lokomotywa), Ismail Ercan (Stichting Turks Onderwijs) en Gosia Lubbers (Poolse School Breda/Rosendaal / Forum Poolse Scholen van Nederland).

Onder andere werden de volgende adviezen geformuleerd.

1. Recht op informatie

- In het geval van twee anderstalige ouders kan een instantie informatie in een andere taal aanbieden (bijv. Pools), bv. bij inschrijving in de burgerlijke stand/bij de ambassade.
- Voorbeelden van informatiematerialen zijn: het Kreda boekje met informatie over het Nederlandse schoolstelsel naast een beschrijving van het Poolse onderwijssysteem (kan worden verspreid via de Poolse Ambassade).
- De materialen kunnen ook in eenvoudig Nederlands aangeboden worden. Informatie over leerkeuzes: een brochure over leerroutes en typen middelbare scholen kan bij de afdeling onderwijs van de gemeente liggen en op school worden aangeboden/besproken.

2. Bevorderen van integratie

- Het is belangrijk om zelfvertrouwen en zelfbewustzijn te stimuleren (“Ik voel me Nederlands en Pools”).
- Mensen, die hun moedertaal goed beheersen, integreren beter.
- Men moet direct beginnen met Nederlands leren en niet de hele tijd het argument gebruiken, dat ze terug zullen gaan.

3. Recht op respect

- Anderstalige volwassenen willen niet als kind worden behandeld.
- Kinderen moeten op school worden behandeld net als alle andere kinderen.
- Respect voor iemands achtergrond. Suggestie: international week - leerlingenvertegenwoordigers iets over het eigen land laten vertellen.

4. Stimuleren van meertaligheid

- Moeders laten voorlezen in de eigen taal op school.
- Een 'gouden' koffer in de klas - meertaligheid is een pluspunt!

5. **Communicatie op school**
  - De school mag communicatie in de eigen taal niet verbieden. Leg wel uit wat de regels zijn, bijv.:
    - Emoties moeten de ouders en kinderen in de eigen taal kunnen uiten.
    - De ouders mogen hun moedertaal met kinderen in de gangen van de school spreken.
    - De leerlingen mogen in de pauze hun moedertaal gebruiken.
6. **Communicatie met school**
  - Advies voor de school: volg de moedertaal, brieven in het Nederlands blijven sturen werkt niet altijd.
7. **Wederzijds begrip**
  - Maak combinaties tussen de 1^e & de 2^e generatie migranten maken.
8. **Relatie en betrokkenheid**
  - Betrek ouders door een persoonlijk gesprek aan te gaan.
  - Betrek ouders bij schoolactiviteiten.
9. **NT2**
  - Beheersing van de Nederlandse taal is de sleutel tot succesvolle integratie en moet worden gestimuleerd.
  - In de eerste periode wellicht een tolk in de klas.
10. **Gelijke kansen in het onderwijs**
  - Kans op ongelijkheid ontstaat door gebrek aan beheersing van het Nederlands.
  - Het onderwijs is niet het probleem, ouders hebben ook verantwoordelijkheid!
  - Aan het begin goede voorlichting geven over het Nederlands onderwijs aan ouders en leerlingen.
  - Het moet ook de verantwoordelijkheid zijn van de ambassades om voorlichting te geven.

Xanne Mensinga, die bij de tafelgesprekken modereerde, viel het volgende op:

“Tijdens de tafelgesprekken heb ik kort een discussie aangehoord over in hoeverre de Poolse kinderen en ouders worden gediscrimineerd of dat het meer te maken heeft met onkunde. Dit is interessant om te onderzoeken. Iets kan wellicht als discriminatie worden ervaren, terwijl het meer te maken heeft met het missen van informatie op welke manier de leerkrachten of instanties de Poolse kinderen en ouders het beste kunnen benaderen.”